

از ذهن هفت کاریز کبود

تاریخ و فرهنگ کبود راهنگ

تألیف و تصحیح :

سید حسن بعفری

سر شناسه : جعفری ، سید حسین - ۱۳۵۳
 عنوان و پدید آور: از ذهن هفت کاریز کبود، تاریخ و فرهنگ
 کبودراهنگ / سید حسین جعفری
 مشخصات نشر : کبودراهنگ : جام جمشید ، ۱۳۹۴
 مشخصات ظاهری : ۲۶۹ ص مصور ، عکس و اسناد
 شابک : 4 - 3 - 91658 - 600 - 978
 وضعیت فهرست نویسی : فیپا
 موضوع : کبودراهنگ ، تاریخ ، فرهنگ ، آداب و رسوم ، سرگذشت
 :امه ، آثار تاریخی ، فرهنگ عامه
 رده بندی دیویی : الف ۴۶۲ ج ۴۳۲ / ۹۵۵

انتشارات جام جمشید

- * عنوان : از ذهن هفت کاریز کبود (تاریخ و فرهنگ کبودراهنگ)
- * تحقیق و تالیف : سید حسین جعفری
- * ناشر : جام جمشید
- * تاریخ انتشار : ۱۳۹۴
- * نوبت چاپ : اول
- * لیتوگرافی و چاپ : میهن
- * طرح رو و پشت جلد : عبدالرضا حدادی
- * شمارگان : ۱۱۰۰
- * قیمت : ۱۵۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۹	به جای مقدمه
	فصل اول : کلیات
۱۳	- موقعیت جغرافیایی
۱۴	- وجه تسمیه
۱۸	- زبان محلی
۲۳	- قدمت شهر
	فصل دوم: حکمرانان و خوانین
۲۹	- وضعیت حکومت ولایات
۳۱	- قراقرزها
۳۶	- مصطفی قلی خان
۳۹	- عبدالله خان
۵۸	- آثار مکتوب عبدالله خان
۶۱	- حسین قلی خان
۷۱	- وقف نامه ی حسین قلی خان
	فصل سوم: وضعیت اجتماعی و اقتصادی
۸۰	- وضعیت اجتماعی و سیاسی
۸۶	- تأثیرات جنگ های جهانی
۹۲	- امنیت روستاها و تعدی غارتگران
۹۷	- وضعیت اقتصادی و طبقات شغلی
۱۰۰	- کشاورزی
۱۰۶	- قنات ها
۱۰۹	- یخچال
۱۱۱	- قالی بافی
۱۱۶	- سوخت
۱۱۹	- پوشاک و آرایش
۱۲۳	- بهداشت و درمان
۱۲۸	- تعلیم و تربیت

۱۳۴ مساجد و عزاداری -

فصل چهارم : مشاهیر فرهنگی و هنری

۱۴۱ حاج محمد جعفر قراگوزلو -

۱۵۰ شیخ موسی نثری -

۱۵۴ حاج سید کاظم جعفری -

۱۵۵ حاج میرزا رحیم اسماعیلی (بحر) -

۱۵۷ شیخ محبعلی قراگوزلو -

۱۵۸ مهدی خان کردآبادی -

۱۶۶ عبدالجواد قدسی -

۱۶۷ میرزا ابراهیم بلالی -

۱۶۹ حاج محمد افشار -

۱۷۰ حاج مسک فرجی -

۱۷۰ دیگر مشاهیر ادبی -

فصل پنجم : اماکن زیارتی و سیاحتی

۱۶۸ آثار باستانی -

۱۷۵ امام زاده زبیده دوالنار -

۱۷۵ امام زاده راهب -

۱۷۶ امام زاده عبدالله مسجدین -

۱۷۶ امام زاده چپقلو -

۱۷۷ حمام سنگی -

۱۷۷ حمام مسجد نو -

۱۷۸ حمام داقداق آباد -

۱۷۹ پل کوریجان -

۱۷۹ قیزلر قلعه سی -

۱۸۰ قلعه های اربابی -

۱۸۰ کوه قلی آباد -

۱۸۱ گنجینه خانه -

۱۸۲ غار سراب -

۱۸۲ غارعلیصدر -

۱۸۳ فسیل گاو دریایی -

۱۸۳ تالاب شیرین سو -

۱۸۴	- تپه های باستانی
۱۸۴	- آزمایشگاه پروفیسور بالتازار
	فصل ششم : فرهنگ عامه
۱۸۷	- مفهوم فرهنگ
۱۸۸	- جشن ها و مراسم ملی و مذهبی
۱۸۸	- عید نوروز
۱۹۲	- عید قربان
۱۹۶	- مراسم موسمی و محلی در فصل زمستان
۱۹۸	- کوسه و گلین
۲۰۱	- چم خاتون و دعای طلب باران
۲۰۲	- جشن عیسی
۲۰۸	- اسناد و تصاویر
۲۶۵	- منابع و مآخذ

به جای مقدمه

نوشتن درباره ی پیشینه ی شهری مانند کبود راهنک علی رغم تاریخ کوتاهش کاری نسبتاً مشکل است. نبودن اشخاص علاقه مند به ثبت وقایع منطقه در گذشته و عدم منابع کتب، پیشینه ی نه چندان دور شهر را در پس غبار زمان به بوته ی فراموشی سپرده است و تنها اطلاعات موجود، منحصر به یاد و خاطره ی معمرین منطقه و اطلاعات جسته و گریخته ای است که در شرح حال چند تن از رجال سرسبز شهرستان به چشم می خورد، که این مطالب نیز به علت قلت، در بیان سطاء و اوراق منابع مکتوب در محاق فراموشی قرار گرفته اند.

در این منطقه با این که قدمت برخی از آبادی ها به بیش از هفت صد سال می رسد و اغلب مردم نیز انسان های با استعدادی هستند، در گذشت های دور به علت شرایط خاصی که به آنها اشاره خواهد شد، افراد زیادی مجال پیشرفت نیافته اند، افراد برجسته ای هم که به پیشرفت هایی نائل آمده اند و توانسته اند نام خود را از میان هزاران نام ناشناس بالا بکشند به اضطرار رحل اقامت از این دیار بیرون کشیده اند و در آثارشان اشاره ی قابل توجهی به زادگاه خود نکرده اند.

اندیشه‌ی این تحقیق در سال ۱۳۷۷ در جلسه‌ی ای رقم خورد که مسؤولین وقت شهرستان از عدم منبع مکتوب درباره‌ی کبودراهنگ صحبت کردند. سپس هنگام مصاحبه با مرحوم حاج رحیم افشار ایشان را منبعی مناسب یافتیم و مصاحبه‌ی که قرار بود در رابطه با وجه تسمیه و مراسم آئینی شهر انجام گیرد، به بحثی طولانی تبدیل شد و با توجه به حافظه‌ی خارق العاده‌ی که ایشان در به خاطر سپردن وقایع تاریخی داشت فرصت مغتنمی برای شروع تحقیقات در اختیار نگارنده قرار گرفت.

پس از مصاحبه با ایشان، خواست جامع تر نمودن این اوراق افزونی یافت و بخش نخست، که شناسایی و مصاحبه با معمرین آگاه محلی بود با مشکلات خاص خود روبرو گرفت. با این که تعدادی از این بزرگواران به علت کهولت سن، برخی از بیماری‌ها و گاه ترتیب تاریخی یا زمان وقوع تعدادی از حوادث را فراموش کرده بودند، جودی ذی قیمت بودند که جزو معدود منابع شفاهی موجود منطقه محسوب می‌شدند.

منابع شفاهی ما در این کتاب هفت تن از فرزندان کهن سال این مرز و بوم بودند، آقایان مرحوم حاج رحیم افشار، مرحوم سیف الله خان طاس تپه‌ای، مرحوم حمدالله ده باشی داق ساق آبادی، علی آقا حکیمی، حاج عبدالله مطلبی، حاج سید جعفر موسوی و مرحوم ابوالقاسم حبیبی، که برخی از این عزیزان به خاطر سن بسیار بالا، تعدادی از خاطرات حافظه و دقت قابل تحسین و تعدادی به خاطر نزدیک بودن به جریانات اجتماعی هم روزگار خویش جزو نوادر این شهر محسوب می‌شوند. اکنون که این مکتوب آماده‌ی نشر می‌شود تعدادی از این مردان روی در نقاب خاک سپرده اند و همین امر یاد آور «الوقت سیف قاطع» است. چنان که سعدی علیه السلام می‌فرماید:

مکن عمر ضایع به افسوس و حیف / که فرصت عزیز است و بوقت سیف
مشکل ترین بخش کار هنگامی رخ نمود که برای مستند سازی و یافتن سیر تاریخی اقوال آگاهان محلی به جستجوی منابع تاریخی برآمدیم؛ تهیه کتب خاص و مطالعه و فیش برداری از مطالب مربوطه، کار، فرصت و هزینه‌ی بسیاری را می‌طلبید که با عنایت حضرت حق انجام پذیرفت.

تحقیقی این چنین، که کمتر سند مکتوبی در رابطه با بعضی از حوادث آن پیدا می شود و منابع شفاهی آن نیز به علت کهنوت سن توان کمتری را در اختیار دارند، هرچه دیرتر انجام بپذیرد با معضلات بیشتری رو به رو خواهد شد، چنان که اگر این نوشته چندین دهه قبل تهیه می شد به قطع یقین متنی جامع تر و کامل تر پدید می آمد.

از طرفی دیگر هر یک از سرفصل های موجود می توانست موضوع تحقیقی مستقل و مفصل قرار گیرد که نگارنده تنها به ذکر گوشه هایی از تاریخ و فرهنگ این منطقه از ابتدای سده ی گذشته تا نیمه ی اول سده ی حاضر بسنده کرده و کار عمیق تر را به عهده ی سایر علاقه مندان وا گذاشته است. در پایان باید از تمامی عزیزانی که بنده را در انجام تحقیقات یاری رساندند، تقدیر و تشکر نمایم.

قابل ذکر است که در این کتاب سعی شده است که رسم الخطی خاص رعایت شود، اگر واریاسیو پدید می شود که به شیوه ای خارج از عرف نگاشته شده اند برای پایبند بردن به این رسم الخط است.

سید حسین جعفری

۱۳۹۴